

NSB Revisjon

Intern assesserende enhet (AsBo)

RAPPORT NR. 2016-22

1	Bakgrunn og mål	3
2	Konklusjon.....	3
3	Avvik.....	4
4	Observasjoner	7
5	Andre forhold.....	7
6	Om tilsynet	7
6.1	Administrative data	7
6.2	Gjennomføring	7
6.3	Omfang	7
6.4	Kriterier.....	7
6.5	Om avvik og observasjoner.....	7
6.6	Tilsynsrapport.....	8
6.7	Oppfølging og sanksjonsmiddelbruk	8
6.8	Tilbakemeldinger etter tilsyn	8
	Vedlegg 1 - Hjemmelstekster	9

1 Bakgrunn og mål

NSB AS har sikkerhetssertifikat til å drive passasjertrafikk i medhold av jernbaneforskriften. Som en del av sitt sikkerhetssertifikat kan NSB søke om å bli en godkjent intern assesserende enhet (intern AsBo) i henhold til felles sikkerhetsmetode for risikovurderinger (CSM RA).

Revisjonen ble gjennomført som et ledd i godkjenningsprosessen, og hadde som mål å avklare hvorvidt NSBs interne AsBo har et styringssystem som er i samsvar med ISO 17020-2012 «Samsvarsvurdering. Krav til drift av ulike typer inspeksjonsorganer», og oppfyller kriteriene stilt i vedlegg II i CSM RA.

2 Konklusjon

NSB har etablert bestemmelser som skal dekke funksjonen intern AsBo, og prosessen for funksjonens framgangsmåte er oversiktlig beskrevet.

Forutsetningene for søknaden som foreligger er endret. Dokumentasjonen innsendt i forbindelse med søknaden angir for eksempel at funksjonen skal dekkes av en person (fagansvarlig risikostyring), mens det under revisjonen ble opplyst at funksjon skal fylles av de ressursene som det er behov for ut i fra tildelte oppdrag.

Rollen til fagansvarlig risikostyring ble beskrevet annerledes under revisjonen enn det som er beskrevet i søknadsdokumentene. Rollen slik den er beskrevet i søknadsdokumentene vil i større grad kunne blitt utsatt for situasjoner som er kompromitterende for uavhengigheten ved utførelse av AsBo-oppgaver enn rollen som ble opplyst under revisjonen. Rollen til fagansvarlig risikostyring slik den ble presentert under revisjonen sannsynliggjør uavhengigheten sterkere enn det som fremgår av dokumentasjonen.

Det er ikke tilstrekkelig beskrevet hvordan fagkompetansen skal sikres for intern AsBo. Kompetansekravene som er beskrevet i styringssystemet er for overordnede og generelle og derfor ikke egnet å bruke ved de vurderinger som skal gjøres i forkant av aksept av eventuelle oppdrag som intern AsBo. Det er heller ikke beskrevet hvordan uavhengigheten til intern AsBo skal overvåkes.

Rapportdato: 03.01.2017

Erik Ø. Reiersøl-Johnsen

Direktør

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signaturer

Geir-Rune Samstad

Revisjonsleder

3 Avvik

Avvik 1

Det er ikke klart definert hvordan rollen intern AsBo skal fylles.

Avvik fra

Felles sikkerhetsmetode for risikoevaluering og –vurdering (CSM RA) vedlegg II, pkt 1 og

NS-EN ISO/IEC 17020:2012 punktene 5.1.2, 5.2.3, 5.2.4, 5.2.7, 5.1.1, 5.1.3, 5.2.1, 5.2.2, 6.1.2, 6.1.3, 6.1.5, 6.1.6 og 6.1.8

Revisjonsbevis

1. Det er ikke konsekvent beskrevet om funksjonen intern AsBo skal fylles av en eller flere personer. Den innsendte dokumentasjonen i forbindelse med søknaden viser til at funksjonen intern AsBo skal fylles av en person. Under revisjonen ble det opplyst at funksjonen intern AsBo skal fylles av flere personer avhengig av oppdraget. Dersom funksjonen skal fylles av flere personer vil det være behov for en oppdatert søknad, blant annet for følgende punkter i ISO/EIC 17020:2012:
 - a. 5.2 Organisasjon og ledelse vil avhenge av om det velger at det skal være en eller flere personer som skal fylle funksjonen.
 - b. 6.1 vil også avhenger av organiseringen.
2. Det ble opplyst under revisjonen at det kan være aktuelt å involvere fagpersoner med spesiell kompetanse innen enkelte områder. Det er ingen beskrivelser av dette i dokumentasjonen. Og i intervjuene kom det fram at organiseringen av dette ikke er avklart internt. Alle som skal være en del av funksjonen intern AsBo må gjennomgå vurdering av kompetanse og uavhengighet.

Avvik 2

Kompetansekravene til funksjonen intern AsBo er mangelfullt beskrevet.

Avvik fra

Felles sikkerhetsmetode for risikoevaluering og –vurdering (CSM RA) vedlegg II, pkt 1 og 3 og

NS-EN ISO/IEC 17020:2012 punktene 6.1.1, 6.1.3, 6.1.5, 6.1.6 og 6.1.7

Revisjonsbevis:

1. NSB har ikke i tilstrekkelig grad definert og dokumentert kompetansekrav for personen som skal fylle funksjonen intern AsBo utover kompetanse innen risikostyring og metodikk. Det mangler minstekrav for blant annet opplæring, teknisk kunnskap, ferdigheter og erfaring.
2. Kompetansekravene som er beskrevet i dokumentet «AsBo» definerer ikke noe minstekrav til kompetanse innen jernbanefag. Under revisjonen ble det opplyst at behovet for kompetanse vil vurderes ved hver enkelt bestilling av oppdrag i henhold til «sjekkliste aksept av AsBo oppdrag» (VK-00471). Det er ikke beskrevet hvilke kriterier som ligger til grunn for å vurdere hva som kan være tilstrekkelig kompetanse for de ulike oppdragene ved bruk av denne sjekklisten.

Avvik 3

Mal for sikkerhetsvurderingsrapport har enkelte mangler.

Avvik fra

Felles sikkerhetsmetode for risikoevaluering og –vurdering (CSM RA) vedlegg III nr. 1?
og
NS-EN ISO/IEC 17020:2012 punkt 7.4.2

Revisjonsbevis:

1. Mal for sikkerhetsvurderingsrapport har enkelte mangler i forhold til kravene i ISO/IEC 17020:2012.

Avvik 4

Håndtering av data oppnådd i løpet av oppdraget er ikke beskrevet.

Avvik fra

Felles sikkerhetsmetode for risikoevaluering og –vurdering (CSM RA) vedlegg II, pkt 1
og
NS-EN ISO/IEC 17020:2012 punktene 7.1.7 og 7.2.1

Revisjonsbevis:

1. Det fins ingen interne bestemmelser for beskyttelse av data oppnådd i løpet av oppdraget, for eksempel notater, observasjoner og evt arbeidsdokumenter.

Avvik 5

Forholdet mellom oppgaver som utføres i intern AsBo og i NSB for øvrig av samme person er ikke beskrevet

Avvik fra

Felles sikkerhetsmetode for risikoevaluering og –vurdering (CSM RA) vedlegg II, pkt 1
og
NS-EN ISO/IEC 17020:2012 punktene 4.1.4, 5.1.2, 5.2.4 og 5.1.1

Revisjonsbevis:

1. Forholdet mellom oppgaver som utføres som intern AsBo og andre oppgaver som utføres i NSB av samme person er ikke beskrevet.

Avvik 6

Det er mangelfulle beskrivelser av hvordan aktivitetene skal utføres på en upartisk måte og uten press som kan true uavhengigheten.

Avvik fra

Felles sikkerhetsmetode for risikoevaluering og –vurdering (CSM RA) vedlegg II, pkt 1
og
NS-EN ISO/IEC 17020:2012 punktene 4.1.2, 4.1.1, 4.1.3, 4.1.4 og 5.2.1

Revisjonsbevis:

1. Det er i liten grad beskrevet hvordan inspeksjonsaktivitetene kan utføres på en upartisk måte, og i hvilken grad press kan sette uavhengigheten i fare.

Avvik 7

Det mangler beskrivelser av identifisering og eliminering av farer for upartiskhet.

Avvik fra

Felles sikkerhetsmetode for risikoevaluering og –vurdering (CSM RA) vedlegg II, pkt 1 og NS-EN ISO/IEC 17020:2012 punkt 4.1.3

Revisjonsbevis:

1. Det er ikke beskrevet hvordan farer for upartiskhet for funksjonen skal identifiseres og eventuelt elimineres eller minimeres.

Avvik 8

Det er manglende overensstemmelser i funksjonens styringssystem.

Avvik fra:

Felles sikkerhetsmetode for risikoevaluering og –vurdering (CSM RA) vedlegg II, pkt 1 og NS-EN ISO/IEC 17020:2012 punkt 8.1.3 (Styringssystemet), jf. 6.1.4 og 5.2.4,

Revisjonsbevis:

1. Stillingsbeskrivelsen til fagansvarlig risikostyring er ikke i overensstemmelse med hva som ble opplyst under revisjonen, blant annet når det gjelder beskrivelse av ansvar og myndighet og funksjonens arbeidsområde.
2. Den styrende dokumentasjonen som inngår i søknad om intern AsBo er ikke oppdatert.
3. VK-00431 (Veiledning for risikovurdering av vesentlige endringer eller andre særskilte forhold) beskriver at «*..fagansvarlig risikostyring skal utpeke en intern assessor iht PR-00495.*» (Gjennomføring av uavhengige risikovurderinger i NSB Persontog). Det er ingen beskrivelser i PR-00495 av hvordan fagansvarlig risikostyring skal utføre dette.
4. Det er uklart om det er fagansvarlig risikostyring eller om det er direktør NSB trafiksikkerhet som skal utpeke intern AsBo ved en vesentlig endring og etablering av intern AsBo (jf. PR-000495 og VK-000431).

Avvik 9

Bestemmelser for bestilling av oppdrag mangler.

Avvik fra

Felles sikkerhetsmetode for risikoevaluering og –vurdering (CSM RA) vedlegg II, pkt 1 og NS-EN ISO/IEC 17020:2012 punkt 7.1.5

Revisjonsbevis:

1. Det er ingen interne bestemmelser for bestilling av oppdrag for den som ønsker å benytte seg av intern AsBo. Dette skal blant annet bidra til å sikre at det er felles forståelse av oppdraget som skal utføres.

4 Observasjoner

Det ble ikke avdekket observasjoner under revisjonen.

5 Andre forhold

Det fremgår av PR-00495 at godkjenningsorganet (i dette tilfellet tilsynet) skal være klageinstans for eventuelle klager på intern AsBos konklusjoner. Tilsynet er ikke klageinstans når det gjelder prosjektspesifikke forhold. Dersom tilsynet mottar klager på den generelle utførelse av AsBo-rollen vil tilsynet vurdere å følge dette opp med for eksempel tilsyn/revisjon.

6 Om tilsynet

6.1 Administrative data

Rapport nr.:	2016-22
Saksnr.:	2014/1158
Virksomhet:	NSB AS
Kontaktperson:	Bjørn Forsmo
Revisjonslag:	Henriette F.V. Torgersen, Hege G. Thalberg og Geir-Rune Samstad

6.2 Gjennomføring

Virksomheten har gitt nødvendig tilgang til dokumenter og personell – og har lagt alle forhold til rette for en effektiv gjennomføring. Tidspunktene for gjennomføringen var slik:

Åpningsmøte:	26.9.2016
Feltarbeid:	26.9.-28.9.2016
Sluttmøte:	28.9.2016

6.3 Omfang

Tilsynet er gjennomført som dokumentgjennomgang og feltarbeid hos NSB. Den omfattet funksjonen intern AsBo.

6.4 Kriterier

Tilsynskriteriene er kravene som er stilt i jernbanelovgivningen. En oversikt over jernbanelovgivningen med kommentarer er gitt på: <http://www.sjt.no/no/Lover-og-forskrifter/>.

6.5 Om avvik og observasjoner

Tilsyn er en systematisk, uavhengig og dokumentert prosess for å fremskaffe objektive bevis og vurdere i hvilken grad bevisene oppfyller revisjonskriteriene. Revisjonsbevisene vil være grunnlaget for revisjonsfunnene. Statens jernbanetilsyn grupperer revisjonsfunnene i avvik og observasjoner.

Avvik er mangel på oppfyllelse av krav i eller i medhold av lov.

Observasjon er forhold som ikke er avvik, men som kan utvikle seg til det.

Vi forventer at virksomheten vurderer observasjoner og håndterer disse slik at de ikke utvikler seg til/bidrar til avvik.

6.6 Revisjonsrapport

Denne tilsynsrapporten beskriver de avvik som er avdekket, og de observasjoner som er registrert gjennom revisjonen.

Statens jernbanetilsyn praktiserer negativ rapportering. Det vil si at revisjonsrapporter i hovedsak omhandler manglende samsvar med norsk jernbanelovgivning. Forhold der kravene er tilfredsstillende oppfylt beskrives normalt ikke.

Revisjon er basert på stikkprøver. Det innebærer at det kan eksistere mangler som ikke er blitt avdekket.

6.7 Oppfølging og sanksjonsmiddelbruk

Statens jernbanetilsyn pålegger som hovedregel at virksomheten innen en tidsfrist identifiserer årsaken til avvikene, iverksetter tiltak både for å fjerne avvikene og årsakene til disse og å evaluere effekten av gjennomførte tiltak.

Denne revisjonsrapporten er et ledd i NSBs godkjenningsprosess som intern AsBo og det vil ikke gis pålegg om å rette avvikene. NSB må som ett ledd i godkjenningsprosessen for å bli intern AsBo rette de foreliggende avvikene.

Tilsynet vil komme nærmere tilbake til oppfølging av forholdene når NSBs beskrivelser av lukking av avvikene er mottatt.

6.8 Tilbakemeldinger etter tilsyn

Via nettsidene våre kan dere gi synspunkter om revisjoner og andre tilsynsaktiviteter. Statens jernbanetilsyn skal bidra til at sikkerheten på jernbanen blir tilstrekkelig god. Revisjoner og andre tilsynsaktiviteter er et viktig virkemiddel. Arbeidet krever mye personell og tid både fra oss og dem vi fører tilsyn med. Derfor er det viktig at tilsyn gjennomføres mest mulig effektivt og etter hensikten. For å bli stadig bedre ønsker vi synspunkter på arbeidet vi utfører. Tilbakemeldinger kan gis via nettsidene på: [Statens jernbanetilsyn - Tilbakemeldinger etter tilsyn](#).

Vedlegg 1 - Hjemmelstekster

Kravene i standarden kan ikke gjengis her, ettersom teksten er rettighetsbeskyttet.

KOMMISJONENS GJENNOMFØRINGSFORORDNING (EU) nr. 402/2013 av 30. april 2013 om den felles sikkerhetsmetoden for risikoevaluering og -vurdering og om oppheving av forordning (EF) nr. 352/2009

KRITERIER FOR AKKREDITERING ELLER GODKJENNING AV VURDERINGSORGANET

1. Vurderingsorganet skal oppfylle alle kravene i standarden ISO/IEC 17020:2012 og alle senere endringer i denne. Vurderingsorganet skal utvise faglig dømmekraft når det utfører det inspeksjonsarbeidet som er definert i denne standarden. Vurderingsorganet skal oppfylle de allmenne kriteriene til kompetanse og uavhengighet i denne standarden, i tillegg til følgende særlige kompetansekriterier:

- a) kompetanse innen risikohåndtering: kunnskap om og erfaring med standardmetoder innen sikkerhetsanalyse og relevante standarder,
- b) all relevant kompetanse for å vurdere de delene av jernbanesystemet som berøres av endringen,
- c) kompetanse innen riktig anvendelse av sikkerhets- og kvalitetsstyringssystemer eller innen revisjon av slike systemer.

2. I analogi med artikkel 28 i direktiv 2008/57/EF om underretningen av meldte organer, skal vurderingsorganet være akkreditert eller godkjent for de ulike kompetanseområdene innenfor jernbanesystemet eller deler av det, som det er fastsatt et vesentlige sikkerhetskrav for, herunder det kompetanseområdet som omhandler drift og vedlikehold av jernbanesystemet.

3. Vurderingsorganet skal akkrediteres eller godkjennes for å vurdere om risikohåndteringen samlet sett er ensartet, og om det systemet som er til vurdering, er integrert på en sikker måte i jernbanesystemet som helhet. Dette omfatter vurderingsorganets kompetanse til å kontrollere følgende:

- a) organisering, det vil si de tiltakene som er nødvendige for å sikre en samordnet framgangsmåte for å oppnå systemsikkerhet gjennom en ensartet forståelse og anvendelse av risikokontrolltiltak for delsystemer,
- b) metodikk, det vil si vurdering av de metodene og ressursene som tas i bruk av de forskjellige berørte partene for å støtte sikkerheten på delsystem- og systemnivå, og
- c) de tekniske forholdene som er nødvendige for å vurdere om risikovurderingene er relevante og fullstendige, samt sikkerhetsnivået for systemet som helhet.

4. Vurderingsorganet kan akkrediteres eller godkjennes for ett, flere eller alle de kompetanseområdene som angis i nr. 2 og 3.